

Pr. N. Hodoroabă

GEORGE ENESCU
CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA
VIETII SALE
CU 16 CLIȘEE ÎN TEXT

Ediție de **Matei Bănică**

CUPRINS

Cuvânt-înainte	7
O lămurire	14
Capitolul I. Talentul muzical ereditar în familia lui George Enescu	17
1. Străbunii lui George Enescu.....	17
2. Bunicii lui George Enescu	18
3. Părinții lui George Enescu.....	22
4. Rudele lui Enescu.....	27
Capitolul II. Contribuții la cunoașterea vieții sale	29
1. Nașterea lui George Enescu	29
2. Cele dintâi manifestări artistice	37
3. Eduard Caudella despre Enescu	40
4. Enescu la Viena	44
5. Enescu în familie.....	49
6. Regele Carol la concertele Enescu. Regina Elisabeta oferă cadouri lui și părinților. Părinții lui Enescu la Palatul Regal	53
7. Enescu religios.....	56
8. Enescu filantrop	58

Capitolul III. Pe locurile copilăriei lui George Enescu. 63

1. Casa din Liveni-Vârnăv (Dorohoi) în care s-a născut Enescu. Țăranii despre Enescu....63
2. În satul Cracalia (Dorohoi). Casa în care a copilărit Enescu 71
3. Sătenii din Cracalia despre Enescu..... 78

Capitolul IV. Propuneri 81

Capitolul V. Cu prilejul concertelor lui Enescu din martie 1927 de la Teatrul Național din Iași..... 85

1. Cu prilejul concertelor lui George Enescu, Opinia nr. 5939 85
2. G. Enescu pe calea amintirilor și recunoștinței, Opinia nr. 5947 90
3. Maestrul Enescu, despre viața, despre arta și despre proiectele sale, Opinia nr. 5966 95
4. Programul celor 4 concerte date de Enescu la Iași în martie 1927. Toate cântate pe dinafară..... 101
5. Din operele lui Enescu..... 103
6. Compoziția lui Enescu, autograf: „Cu plăvanii de la jug” 105

Pe locurile copilăriei, un secol mai târziu. Notă editorială..... 106

Prin artă spre bine.

George Enescu

Dorohoi, 11 august 1927

prima pagină: aceea care „desparte pe artiștii de rasă de muritorii de rând”. Tocmai pentru că nu trece această limită, cartea rămâne ceea ce a vrut autorul să fie — și ceea ce nimeni altcineva nu a scris în locul lui.

Matei Bănică
București, 2026

O lămurire

Pentru mulți poate se va părea curios faptul că încearcă și un preot să scrie ceva despre marele maestru George Enescu. Și aceasta cu atât mai mult, cu cât eu nu sunt nici artist, nici muzicant și nici posed vreun fel de cultură muzicală mai accentuată în afară de cea căpătată în seminar.

Onorații critici însă, pot fi pe deplin liniștiți, căci eu, nefiind cronicar cu calități în această ramură din domeniul artei, mă voi opri în descrierea mea, la linia de demarcație, care desparte pe artiștii de rasă de muritorii de rând.

Nu voi scrie dar despre Enescu, ca mare muzician, dirijor de orchestră, mare compozitor etc., pentru că n-am competența trebuitoare.

Cuvinte de laudă? Nu; căci gloria sa cu renume mondial, nu mai are nevoie și de lauda mea.

Scriu ceva despre Enescu ca „om”.

Aduc modeste contribuții pentru cunoașterea vieții sale, a părinților săi,

Capitolul I.

Talentul muzical ereditar în familia lui George Enescu

1. Străbunii lui George Enescu

Înaintașii lui Enescu în linie directă
suitoare au avut atât darul cântului cât și
talent la muzica instrumentală. N-am
putut afla dacă și răs-străbunii lui
George Enescu aveau frumosul dar al
cântului, dar putem presupune cu
certitudine aproape, că posedau această
divină înzestrare. Începem dar cu
străbunicul lui Enescu, după tată. Se
numea Enea Galin și mai târziu, din cine
știe ce împrejurări, își va fi schimbat
numele de botez Enea, în Enescu. Pe
atunci desigur, că schimbarea se putea
face cu mai multă ușurință decât astăzi,
când trebuie cerută autorizația
Ministerului de Justiție, publicarea în
Monitorul Oficial, etc. Era deajuns, ca la
primărie să-l fi scris pe cineva Vasiliu în
loc de Vasile sau la școală Ionescu din Ion,

Capitolul II.

Contribuții la cunoașterea vieții sale

1. Nașterea lui George Enescu

George Enescu s-a născut la 7 august 1881 în sătucul Liveni-Vârnav, din comuna Cordăreni, jud. Dorohoi.

Iată în copie extrasul său de naștere:

EXTRACT

Din registul actelor de naștere din anul 1881

No. 76	Act de Naștere
Născutul Gheorghe Enescu, fiu a D-lui Costache Enescu și a	<i>Din anul una mie opt sute opt zeci și unul, luna august în nouă zile, oarele opt post-meridiane.</i>
	<i>Act de naștere a lui Ghiorghe Enescu de sexul bărbătescu, născutu alaltăeri pe la oarele opt post-meridiane în comuna Cordăreni, fiu al d-lui Costache Enescu în etate de trei zeci și trei ani și a d-nei Maria Enescu în etate de trei. zeci ani, ambii de profesie arendași domiciliați în astă comună.</i>
	<i>După declarațiunea făcută de tatăl, care neau înfățișat copilul în ființă.</i>

școală și a murit la vârsta de 12 ani.

După trei ani de la nașterea ultimului lor copil, părăsesc satul Liveni și se mută în satul din apropiere, Cracalia, într-o curte încăpătoare, pentru că, după cum am spus mai sus, erau arendașii moșiei.

De la un an înainte, de teamă ca să nu-l deoache, mama sa nu dădea voie să-l vadă nimeni și de aceea, ținea copilul mai mult ascuns în casă. Cu o lună înainte de naștere, părinții i-au adus o mancă⁵ sănătoasă din Zvoriștea, o țărancă, care în Liveni, aștepta fericitul ceas.

Mama sa era o femeie foarte religioasă. Pierzându-și cei șase copii era foarte îngrijorată de soarta micuțului ei odor, pe care nici n-o bănuia.

⁵ *Mancă* regionalism cu sensul de doică, femeie care alăptează sau îngrijește un copil străin; termenul este înrudit cu mamcă și provine din ucraineană/rusă, de la mamka. (n.ed.)

Capitolul III.

Pe locurile copilăriei lui George Enescu.

1. Casa din Liveni-Vârnav (Dorohoi) în care s-a născut Enescu. Țăranii despre Enescu

Într-o dimineață de august intru în satul Liveni-Vârnav, satul de naștere al maestrului. La 13 km depărtare de Dorohoi, din șoseaua ce duce în spre Darabani, croiește înspre amiază un drumușor pe câmp care te duce în satul așezat numai la 2 km depărtare de această șosea principală.

Satul e alcătuit din 80 de case. O parte din ele sunt situate pe loc drept, o altă parte într-o așezătură. La doi km înspre apus, e un sat tot așa de mic, Popeni, înspre amiază e Cracalia la 2-3 km, înspre răsărit e Arborea, iar spre miază noapte, Ibănești și Cristinești. Acum 46 de ani satul să fi avut 40-45 case. La intrarea în sat întâlnesc pe tânărul

2. În satul Cracalia (Dorohoi). Casa în care a copilărit Enescu

Cracalia, sat de 130 case, e întins într-o așezătură la 12 km depărtare de Dorohoi. De cum te apropii de sat și începe a se lăsa drumul la vale, cam de la un km depărtare, ochiul îți prinde întâi biserica de pe celălalt deal și curtea din apropierea ei. Casele acoperite cu paie, cu stuf și cu șindrilă. Și aici mulți salcâmi. Scobor în vale, las șoseaua în dreapta și, pe-un drumușor îngust printre case tupilate, urc dealul în spre curte. Trec pe la biserica cu curtea împrejmuită, acoperișul parte de șindrilă veche, parte cu tablă roșie, turla pe jumătate descoperită, tencuiala de pe pereți căzută. Impresia e penibilă! Parcar fi o biserică părăsită!...

Mă opresc în fața curții. Încuiat și pustiu în toate părțile. Scobor mai la vale și zăresc o fetiță păscând niște cârlani printre copaci și care tot lovea cu-n băț într-o cracă cu poame. Strig la ea ca să-l cheme pe învățător cu cheile. Vine în scurt, căci casa lui e în vecinătatea curții. Recunosc în el pe sergentul Gh. Litera cu

Capitolul IV. Propuneri

Deoarece casa din Liveni-Vârnăv este proprietatea lui Enescu, ar trebui:

1. Ca prefectura de Dorohoi, să ceară învoirea maestrului, pentru a reface în primul loc împrejmuirea grădinii și a curții, a atenanselor și a porții de la drum, așa cum erau acum 46 de ani. Bătrânii satului țin minte foarte bine cum era casa și atenansele pe acea vreme și ei ar putea da relații folositoare serviciului de arhitectură.

2. La drum, deasupra porții, să se pună o tablă mare pe care să stea scris: „Aici este casa în care s-a născut George Enescu”. La casă deasupra ușii, la intrare, să se aplice iarăși o placă de marmoră gravată.

3. Să se facă inventarul amănunțit al casei și dependințelor, obligând pe cel ce-o locuiește ca să o țină în bună stare, să nu înstrăineze nimic, nici să schimbe ceva din ceea ce a găsit.

Capitolul V.
Cu prilejul concertelor lui Enescu
din martie 1927 de la Teatrul
Național din Iași

1. Cu prilejul concertelor lui George
Enescu, Opinia nr. 59399

Părintele Ion are casa lui mare la stradă lângă biserica domnească din Dorohoi. Pe vremuri - în tinerețe - a fost preot la frontieră în târgul Mihăilenilor și îngrijea și de satele Sinăuți și Pueni de pe malul Molniței. Când s-a săturat de alergătură, s-a tras și el la un târg mai mare și s-a înfipt cu preoteasa în Dorohoi unde trăiesc și astăzi. Dar, pe unde a slujit, a lăsat urme: sfaturi frumoase, fini și cumătri. Aceștia, când sunt aduși de nevoi prin capitala județului, nu ocolesc pragul părintelui Ionică. Într-o zi, cumătrul Gh.

⁹ În martie trecut, cu prilejul concertelor date la Teatrul Național din Iași de către marele Enescu, am scris în ziarul „Opinia” trei articole, pe care am crezut nimerit să le pun și în această carte. (n.a.)

3. Maestrul Enescu, despre viața, despre arta și despre proiectele sale, Opinia nr. 5966

Cu prilejul ultimelor concerte date la Iași, am avut plăcutul prilej să stau de vorbă cu maestrul G. Enescu.

Pe scena teatrului, la ora 10 dimineța, l-am găsit pe maestru acompaniând la pian pe un tânăr violoncelist ieșean căruia îi dădea în același timp sfaturi pentru interpretarea bucății. Terminând, și-a scos vioara din cutie, dl Caravia a trecut la pian, iar el, așezându-se pe-un scaun, a început repetiția pe de rost pentru concertul de seară ce avea să-l dea în amintirea răposatului Ed. Caudella. Dintr-un colț l-am ascultat aproape două ore în tovărășia unui profesor de muzică. După invitația din ajun, m-am prezentat acum și cu multă bună voință și c-un aer de deosebită prietenie a binevoit a-mi răspunde astfel la întrebările mele:

– E drept, maestre, c-ați luat lecțiuni de vioară de la răposatul Ed. Caudella?

**Pe locurile copilăriei,
un secol mai târziu.
Notă editorială**

Cartea pe care cititorul tocmai a parcurs-o se oprește în anul 1927. La acel moment, două dintre casele copilăriei lui Enescu — cea din Liveni-Vârnăv, în care s-a născut, și cea din Cracalia, în care a copilărit patru decenii — încă existau, iar Hodoroabă cerea, în Capitolul IV, salvarea celei din Cracalia. De atunci, geografia memorială enesciană s-a recompus. Pentru cititorul care vrea să refacă astăzi traseul descris în carte, dăm mai jos un scurt reper despre cele patru case botoșănene ale familiei.

Liveni

Locul nașterii compozitorului și centrul simbolic al copilăriei sale. Satul Liveni-Vârnăv, descris în Capitolul III.1 al cărții de față, se află astăzi în comuna George Enescu, județul Botoșani. Casa modestă, cu pridvor de lemn, în care în 1927 încă locuia un gospodar fără chirie,